

рение на тайни агенти, удостоверяват, колкото и да не се иска на защитниците на поп Кръстьо, че той е бил доверено лице на Ловчанския конак и, че там е имало негови донесения от по-рано и новодадени показания, но въпреки това той не е предаден на съд, което още един път потвърждава връзките му с турските власти и дава основание подозренията и обвиненията на ловчанци срещу него да не бъдат пренебрегвани. Можем да си представим каква информация съдържа архивът на тайната шпионска централа в Цариград. Тя ще даде ключа и за изясняване на шпионските акции срещу емиграцията в Румъния и турската столица от 1869 и 1871-1872 г., известни частично по български и дипломатически извори.

Чрез турските власти част от тайните сведения, събирани от турските агенти на Цариградската централа достигали и до западноевропейските дипломати. Но представителите на някои от тях имали и други свои източници от средите на политическите емигранти на Балканите от различни европейски страни - Полша, Унгария, Италия, Крит и пр. В най-изгодна позиция били френските дипломати, които поради общата благосклонна политика на Франция спрямо полското национално движение, насочено срещу владичеството на главните нейни съперници - Русия, Австрия и Прусия и френското покровителство и помощ за полските емигранти из цяла Европа и в Турция, преимуществено интеллигентска. Значителен брой поляци били назначавани в по-големи и по-малки дипломатически длъжности във френските балкански /а и други/ представителства. Като емигранти - братя по съдба, като борци за освобождението на Полша, при това обикновено добре информирани за международната политика по Източния въпрос, с опита си от своите борби и организации и със знанията си за другите народни освободителни движения, поляците установявали лесно и бързо контакти с българската емиграция, с цариградските българи и с тези в страната. Поради доверието и взаимната симпатия те били в течение на живота, настроенията и замислите на българската емиграция.

Българските работи интересували поляците преди всичко от гледна точка на полската национална кауза, тъй като голяма част от разделената територия на родината им била под руска власт и там чуждият-режим бил най-тежък. От тук за политическите национални партии на поляците, които действали главно в емиграция, разобличаването на Русия като поробителка на братя славяни и смаляването на влиянието ѝ и на илюзиите на българите и южните славяни в нея, представлявали много съществени тактическа задача.

От всичко това се ползвали френските дипломати и, разбира се, турското правителство, което именно поради антигонизма си с Русия дало приют на многохилядната полска, а и унгарска емиграция след 1848 - 1849 г. и последвалите полски въстания. Така осведомеността на полската емиграция за българската и за българите изобщо, станала един от главните и сигурни източници на информация за френската дипломация. Наред с твърде ценните сведения обаче и поляците страдали от предубеждения, че Русия твърде активно се вмесва в българското национално движение, което не винаги е доказуемо, като се сравни с български,